

Vil ikke! Gjør selv! Gode råd om barn i «trassalderen» og Se på meg! Gode råd om barn og selvfølelse

PUBLISERT 5. februar 2014

Cappelen Damm, 2012. Henholdsvis 192 og 216 sider

Trassalder, selvfølelse, viljestyrke, å være konsekvent, oppmerksomhet, gode råd – begreper som foreldre og andre bruker ofte og gjerne, men som mange psykologer synes er overforenkende og normative. Likevel bruker psykolog Elisabeth Gerhardsen akkurat disse og mange lignende begreper lett og ledig i sine to bøker for foreldre. Bøkene diskuterer ikke psykologisk teori og empiri, de er praktisk orientert og skrevet for vanlige foreldre, med et enkelt og sympatisk formål: «Hovedmålet er at du skal finne måter å takle barnet ditt på som gjør at hun fortsetter å like seg selv, og samtidig blir likt av andre» (*Vil ikke! Gjør selv!*); «Denne boka viser deg ulike måter du kan bygge opp og styrke selvfølelsen og selvtilliten til barnet ditt, som også vil hjelpe han til å fungere bedre sosialt» (*Se på meg!*).

Uten moralisme

Vil ikke! Gjør selv! handler mest om trassalderen, eller rettere om viljestyrke og trangen til å mestre, som trassen sees som uttrykk for. Her bygges det opp en forståelse for behovet for og verdien av å prøve og feile, og gleden over å ha en egen vilje. I *Se på meg!* er temaet selvfølelsen, selvbildet og selvtilliten, helt i tråd med tidsånden, må man vel si.

«Bøkene har kanskje ikke så
mye å by på når litt mer
kompliserte forhold ved barnet,
livssituasjonene eller foreldrene
selv gjør foreldrerollen
vanskelig»

Bøkene legger til grunn en svært enkel og lettfattelig forståelse av barn og barns behov. De er helt fri for både Jesper Juulmoralisme og siste mote i psykofysiologi. Utgangspunktet er ikke vitenskapelig belagte eller problematiserte resonnementer, men holdninger som ligger svært nær den gjengse oppfatningen de fleste foreldre med normale barn har:

Det er måten vi takler ungene på som legger grunnlaget for om de skal bli harmoniske voksne. Foreldrenes bidrag er absolutt ikke det eneste, men klart det viktigste, for at barna skal bli selvstendige personer med egne meninger som tør stole på seg selv og samtidig er fleksible og vennligsinnede nok til å få venner og fungere godt sammen med andre» (*Se på meg!*, side 10).

Målet med bøkene er altså på ingen måte å diskutere betydningen av arv og miljø, eller hvordan egenskaper ved barnet påvirker deres omgivelser og utviklingsforløp. Dette valget begrenser kanskje noe av nytteverdien for foreldre med barn med spesielle behov, men jeg synes ikke nødvendigvis at det er en svakhet. Bøkene henvender seg mest til vanlige foreldre med vanlige barn, og det må jo være greit. Samtidig er det en fare for at det blir *for* enkelt, hverdagslig og gjenkjennelig.

Litt for enkel

Jeg savner noen refleksjoner og råd om de relasjonelle og sosiale rammene rundt barnet – altså om foreldrenes ønsker, behov og begrensninger, og om parforholdets betydning. Greie råd som for eksempel «Gi klare anvisninger» er ikke så enkle når foreldrene er uenige seg imellom om hvilke «anvisninger» som skal gis. Eksemplene og forslagene som gis, synes å forutsette at barnets behov er en omforent størrelse som foreldrene kan orientere seg etter, uten at foreldrenes egne forutsetninger spiller inn i særlig grad.

Se på meg! og *Vil ikke! Gjøre selv!* er fine, oversiktlige bøker som helt sikkert vil være nyttige for mange foreldre. Språket og stilen er likefram, helt uten tekniske begreper og faglig sjargong. Rådene som gis, er tydelige, kloke, erfaringsbaserte og på alle måter helt greie, men bøkene har kanskje ikke så mye å by på når litt mer kompliserte forhold ved barnet, livssituasjonene eller foreldrene selv gjør foreldrerollen vanskelig.

Anmeldt av Peder Kjøs, psykolog og stipendiat, Universitetet i Oslo

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 51, nummer 2, 2014, side

